

Role třídního učitele

Doporučení pro třídního učitele při vedení třídy, jak je stanoví H. Belz, M. Siegrist (2001):

- má přehled o tom, co se děje ve třídě
- soustavně a důsledně zasahuje při nesprávném jednání žáků
- při souběhu kázeňských přestupků řeší nejprve ten závažnější
- předvídá podle chování třídy problémy a zasahuje dříve, než vzniknou
- vytváří si se třídou smluvené symboly, používá i řeč těla
- snaží se vyhnout škatulkování
- jedná asertivně, ale dovede chválit
- je důsledný ve vztahu k žákům i rodičům
- jasně definuje pravidla chování, vymezuje jeho mantinely
- stanoví předem tresty za určité přestupky
- naslouchá žákům, podporuje správné chování a jednání, vysvětluje nesprávné
- přistupuje k žákům individuálně, má je rád a dává jim to najevo

V průběhu svého třídnictví by se měl každý třídní učitel zabývat alespoň rámcově diagnostikou třídy a porovnávat její výsledky v každém školním roce. Měl by se zajímat o to, co si žáci myslí o škole, o třídě, co jim vadí, proč jsou nebo nejsou dobrý kolektiv, a získávat odpovědi.

Schopnosti důležité pro profesní kvalifikaci učitele jsou zahrnuty v klasifikaci dle D. Holouškové, kterou uvádí K. Kohout (2007):

- **diagnostické schopnosti** – umožňující stanovit diagnózu žáka nebo žakovské skupiny, dnes uznávané jako jedny z nejvýznamnějších pro práci třídního učitele
- **didaktické schopnosti** – jasně a srozumitelně vysvětlit žákům učivo, vzbudit u nich zájem a aktivní tvůrčí myšlení, provést analýzu učiva, dokázat vytýčit cíle výchovy, regulovat učení žáků
- **schopnost neustále rozšiřovat obzor svých vědomostí** – celoživotní studium
- **schopnost empatie vůči žákům** – vidět svět očima žáka, porozumět mu, schopnost tlumočit vlastní myšlenky, pocity a přání a pedagogický postřeh vnímat tyto expresivní projevy u druhých
- **konstruktivní schopnost** – projektovat osobnost žáka, vybrat a uspořádat učivo s ohledem na věk a jeho individuální zvláštnosti
- **výrazové schopnosti** – jasně a přesně se vyjadřovat pomocí řeči a mimiky, vhodným způsobem dát najevo své pocity, city i názory
- **organizační schopnosti** – vhodně organizovat žakovský kolektiv, práci žáků i vlastní práci
- **schopnost získat autoritu** – ve výchovném procesu vzniká jako přirozený důsledek tehdy, když učitelovy odborné, povahové a charakterové vlastnosti převyšují všeobecné představy o tom, jak má výchovný pracovník vypadat, pokud tato kritéria učitel nesplňuje, těžko si autoritu získává. Autorita se váže nejen na osobní vlastnosti, ale závisí i na vážnosti a společenském poslání instituce, kterou reprezentuje. Věk učitele nehraje roli. Jeho autoritu podmiňují i věkové zvláštnosti žáků, u mladšího a středního školního věku bývá mnohem snadnější získat si autoritu než u starších žáků, neboť u nich se s rozvojem poznání a životní zkušenosti zpřísňují kritéria na hodnocení a posuzování dospělých.